Notitie

Visie Sport & Integriteit 2024

☐ ter informatie ☒ ter besluitvorming ☐ ter bespreking

aan	Algemene Vergadering NOC*NSF
van	Bestuur NOC*NSF
datum	3 mei 2021 (aangepast op 19 mei 2021, zie voetnoot)

Gevraagd besluit

Het bestuur vraagt de leden om in te stemmen met de 3 genoemde hoofdlijnen uit deze visie sport en integriteit om zo samen met betrokken stakeholders de sport veiliger, eerlijker en schoner te maken.

Voorstel aan Algemene Ledenvergadering

De Nederlandse sportbonden en NOC*NSF staan voor een eerlijke, veilige, open sport. De afgelopen jaren zijn diverse inspanningen gepleegd door iedereen die bij de sport betrokken is. Nu is een goed moment om te bepalen hoe de sport de komende periode met integriteit om wil gaan: er komt een nieuw kabinet aan, diverse subsidies op sport en integriteit lopen af, en er zijn de nodige actuele ontwikkelingen en geleerde lessen. Daarom is door NOC*NSF het initiatief genomen om een nieuwe visie op sport en integriteit te ontwikkelen.

Voor het ontwikkelen van deze visie is input gekregen van diverse betrokkenen, zoals de klankbordgroep integriteit en de stuurgroep integriteit, de adviescommissie ethiek en integriteit, een themabijeenkomst met deelname van ruim 20 bonden, directie, MT en bestuur NOC*NSF, bilateraal van VWS en andere stakeholders zoals de Dopingautoriteit, Vechtsportautoriteit, en ISR. Daarnaast is geput uit de beschikbare onderzoeken en rapporten, en deskresearch uitgevoerd naar lessen uit andere sectoren en andere landen.

Deze visie is bedoeld de basis te vormen voor de inzet richting het nieuwe kabinet en nieuw beleid bij VWS en J&V. Mocht het tot uitvoering van (onderdelen van) deze visie komen, dan zullen daarbij ook andere partners (VWS, gemeenten, sportbedrijven) aan zet zijn. Deze visie is daarmee nadrukkelijk bedoeld als een startpunt voor een continue dialoog en regelmatige herijking, op basis van de *lessons learned* en nieuwe inzichten die binnen en buiten de sportsector worden opgedaan, zoals het rapport van onderzoeksbureau Verinorm naar de situatie in de turnsport.

De visie beschrijft 1) de intrinsieke motivatie van de sport om te winnen met integriteit, 2) een overzicht van de huidige stand van zaken, 3) een analyse van issues in de huidige

integriteitsaanpak, 4) hoofdlijnen voor versterking van deze integriteitsaanpak, en 5) een aantal concrete stappen die gezet kunnen worden, en vragen waar we als sportsector nog voor staan. In alle gevallen geldt dat we voor sportbonden zo veel mogelijk ruimte willen creëren om te bepalen waar behoefte is aan collectieve voorzieningen, en welke zaken bonden juist in eigen hand willen houden.

In deze Algemene Vergadering wil het bestuur bij de vereniging toetsen of er voldoende steun is voor deze visie, en met name de hoofdlijnen ter versterking van de integriteitsaanpak (4).

Het bestuur vraagt de leden om in te stemmen met de onderstaande 3 hoofdlijnen uit deze visie sport en integriteit om zo samen met betrokken stakeholders de sport veiliger, eerlijker en schoner te maken.

- **Professioneel:** In de sport maken we een schaalsprong naar meer opgeleide en verantwoordelijke mensen: (betaalde) professionals en (deskundige) vrijwilligers, opgeleide en verantwoordelijke trainers, scheidsrechters, begeleiders en bestuurders, die de normen en waarden van de sport herkennen, uitdragen en bewaken.

- **Structurele borging en financiering:** In de sport is een toekomstbestendige infrastructuur voor integriteit, zowel financieel als organisatorisch, op basis van structurele investeringen, continue aandacht, en een goede rolverdeling tussen verschillende partijen.

- **Integraal:** In de sport is een samenhangende aanpak vóór integriteit en tegen diverse schendingen. Gebundeld waar het kan, thematisch en verdiepend waar het nodig is. Lokaal en binnen de vereniging of bond waar het kan, via collectieve voorzieningen waar het gewenst of nodig is.

Bij steun voor deze hoofdlijnen zal NOC*NSF laten doorrekenen wat de kosten zijn om de verschillende concrete stappen te realiseren, starten met de belangenbehartiging om financiële middelen te vergaren, en het gesprek over de uitwerking van deze visie verder faciliteren.

1. Winnen met integriteit

Integriteit is een onmisbaar fundament. Vanuit de overtuiging dat we winnen met sport, en de missie om optimale sportomstandigheden te creëren voor iedereen, hebben we de verantwoordelijkheid om te staan voor een veilige, eerlijke en schone sport, met een aanpak die integriteit bevordert én bewaakt.

Het is de overtuiging van NOC*NSF dat we veel te winnen hebben met sport. Sport draagt bij aan de gezondheid van mensen, aan de sociale samenhang in onze samenleving, aan het vormen van normen en waarden, aan onze nationale trots. Sport helpt in de opvoeding, bij het stimuleren van de economie en is een motor voor innovatie. Wij maken Nederland sterker met de kracht van sport.

Onze missie is het creëren van optimale sportomstandigheden voor iedereen: van recreant tot topsporter, van gehandicapte sporter tot vrijwilliger en fan. We vinden het belangrijk dat iedereen met plezier kan sporten in een veilige omgeving. Dat talenten zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dat de samenleving kan vertrouwen op eerlijke competitie. En dat we allemaal kunnen winnen met sport.

Het belang van integriteit wordt breed gedeeld. De Code Goed Sportbestuur 2021 maakt duidelijk waar het om draait: "De samenleving moet er op kunnen vertrouwen dat sporten veilig en gezond is. Dat *Fair Play* overal in de sport vanzelfsprekend is. Dat de sport open, inclusief en integer is. Met als uitgangspunt sportplezier voor iedereen: sporters, begeleiders, ouders en fans, in de breedtesport én de topsport."

De Nederlandse Sportraad signaleert dat integriteit een voorwaarde is voor de toekomst van sport: "Zonder maatregelen die de integriteit borgen, zullen sponsors en overheden mogelijk hun handen van de sport aftrekken en wordt met name de topsport, waarin incidenten onder een vergrootglas liggen, kwetsbaar." Als sport in het maatschappelijk belang is, moet de sport aan maatschappelijke normen voldoen.

En integriteit wordt wereldwijd aan de orde gesteld. Niet voor niets agendeert de Olympische Agenda 2020 + 5 van het IOC betrouwbaarheid als een key trend: "Trust in traditional institutions is declining and younger generations are demanding more purpose from organisations and business. Our ability to make a difference will rest with the credibility of our institutions and competitions, by further strengthening integrity, transparency, and good governance across the entire Olympic Movement."

Wat is integriteit? Een veelgebruikte definitie van integriteit is 'handelen volgens de geldende waarden en normen'. Voor ons staan de waarden van de samenleving en de sport centraal. We staan voor een eerlijke, open, veilige, inclusieve en betrouwbare sport. Integriteit gaat over het bevorderen van die waarden. En daarmee ook over het tegengaan van integriteitsschendingen in de sport: corruptie, fraude, grensoverschrijdend gedrag, doping, matchfixing en criminele inmenging.

Een goede integriteitsaanpak moet ingaan op de positieve en negatieve kanten van integriteit. Boven alles dient het de positieve effecten van onze waarden te bevorderen, want in een veilige omgeving kunnen we plezieriger sporten, leuker samenwerken en beter presteren. Dan worden dezelfde waarden en normen gedeeld en stimuleren mensen elkaar om het goede te

doen. Hoewel voorkomen altijd beter is dan genezen, kun je nooit alles uitsluiten. Aandacht voor integriteit maakt dat we elkaar aanspreken als het nodig is. Zeker als het begint met kleinere schendingen kan snel en laagdrempelig ingrijpen veel schade voorkomen. En tot slot maakt een goede integriteitsaanpak het mogelijk dat er fair en zorgvuldig wordt opgetreden als het moet, op basis van een eerlijk systeem waarin de rechten en belangen van alle betrokkenen gewaarborgd zijn met goede scheiding der machten.

2. Stand van zaken

In de Nederlandse sport gebeurt veel op het gebied van integriteit. Op allerlei manieren zetten NOC*NSF, sportbonden, topsportorganisaties, het ministerie van VWS en de Vereniging Sport en Gemeenten zich in. Op nationaal niveau zijn organisaties actief zoals het Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN), het Instituut Sportrechtspraak (ISR), de Vechtsportautoriteit en de Dopingautoriteit. Deze paragraaf zet de huidige stand van zaken op een rij.

Inspanningen en resultaten

Het is ondoenlijk om een volledig overzicht te geven van alle resultaten tot nu toe. Toch zetten we graag de belangrijkste mijlpalen op een rij. Op nationaal niveau kent Nederland nu diverse integriteitsinstanties. Het ISR biedt sportbonden onafhankelijke tuchtrechtspraak, onderzoekers en aanklagers. CVSN is toegankelijk voor iedereen in de sport voor vragen en twijfels, en speelt een actieve rol op gebied van preventie en bewustwording. De Dopingautoriteit is een zelfstandig bestuursorgaan met een uitgebreid controle- en educatieprogramma, en de Vechtsportautoriteit heeft een stevige positie verworven. Tegen matchfixing heeft NOC*NSF samen met de bonden een instrumentarium ontwikkeld, zoals regelgeving, een e-learning, en aansluiting bij het Integrity Betting Intelligence System.

De afgelopen jaren zijn er grootschalige projectmatige investeringen geweest in een Veiliger Sportklimaat, een Positieve Sportcultuur en het tegengaan van discriminatie in het voetbal. Dit heeft geleid tot tal van activiteiten die bij hebben gedragen aan een grotere bewustwording dat de sport een rol heeft te vervullen om de positieve kanten van integriteit te bevorderen en de negatieve kanten te voorkomen en aan te pakken. Het rapport van commissie de Vries heeft aangetoond dat in het voorkomen en aanpakken van deze negatieve kanten de sport dit beter kon doen d.m.v. 42 aanbevelingen. Deze aanbevelingen zijn opgepakt en hebben geleid tot diverse tastbare resultaten die ertoe hebben bijgedragen dat er meer meldingen over grensoverschrijdend gedrag zijn gekomen.

Sportbonden hebben zich via de Minimale Kwaliteitseisen van NOC*NSF gecommitteerd aan een flink pakket van inspanningen. Elke bond moet een vertrouwenscontactpersoon en onafhankelijk aanklager hebben, telkens de meest actuele tuchtregels geïmplementeerd hebben, en bij voorkeur aangesloten zijn bij het ISR. Ze dragen er zorg voor dat hun topsporters aan antidoping educatie hebben gedaan, en dat steeds meer professionals in de sport ook gebonden zijn aan de dopingregels. Zo'n 15% van de sportverenigingen in Nederland heeft gebruik gemaakt van de gratis VOG's voor vrijwilligers, en de bijbehorende ondersteuning vanuit CVSN met het stappenplan High 5. De bonden dragen samen met elkaar, hun leden en NOC*NSF op allerlei manieren het belang van veilige, schone, eerlijke en plezierige sport actief uit.

Prevalentie van integriteitsschendingen

De afgelopen jaren is een doorlopende stroom onderzoeken gedaan naar de prevalentie van diverse soorten schendingen in de sport, de risico's en issues die in de sport ontstaan, en onderliggende oorzaken, trends en structuren die een rol spelen. We beperken ons hier tot een aantal actuele onderzoeken.

- *Ongelijke leggers (Verinorm (Marjan Olfers & Anton van Wijk), 2021)* onderzoek naar grensoverschrijdend gedrag in de gymsport. Twee derde van de oud-sporters geeft aan te maken te hebben gehad met een of meer vormen van grensoverschrijdend gedrag in

hun sportcarrière.[1] Er was onder meer sprake van fysieke en mentale misstanden waaronder: doortrainen met blessures, aanzetten tot ongezond gewichtsverlies, intimidatie, manipulatie, chantage, negatief bejegenen, beledigen, voor gek zetten, schreeuwen, isoleren en geen inspraak dulden.

- *Grensoverschrijdend gedrag in de Nederlandse sport (I&O Research en CentERdata 2020)*
  49% van de sporters heeft in hun jeugd te maken gehad met grensoverschrijdend gedrag dat indruk maakte, 22% is geconfronteerd met ernstig emotioneel grensoverschrijdende gedrag, 12,7% met ernstige lichamelijk grensoverschrijdende gedrag, en 6,9% met ernstig seksueel grensoverschrijdend gedrag.

- *Rapport van de Onderzoekscommissie seksuele intimidatie en misbruik in de sport (De Vries, Ross-Van Dorp en Myjer 2017)*
  Van Nederlandse volwassenen die als kind aan sport deden, heeft 12% op z'n minst één ervaring met seksueel grensoverschrijdend gedrag, 4% van deze volwassenen rapporteert ernstige vormen van seksueel misbruik (aanranding en verkrachting). In 76% van de gevallen vond de eerste ervaring met seksuele intimidatie en misbruik plaats onder de leeftijd van 16 jaar.

- *Dopinggebruik in de Nederlandse topsport (Mulier Instituut 2021)*
  Naar schatting heeft 7,6 tot 12,5% van de Nederlandse topsporters doping gebruikt (met een onzekerheidsmarge van 3,0 tot 24,7%). Van de Nederlandse topsporters vindt 23% gebruik van medicatie op recept zonder een medische noodzaak enigszins/geheel acceptabel.

- *Sterk Spul (Bureau Beke 2020)*
  Meer dan 100.000 recreatieve sporters gebruiken doping, steeds meer niet vanwege verbetering van sportprestaties, maar om 'cosmetische' verbetering. De illegale dopingproductie en -handel vermengt met criminele activiteiten zoals drugshandel, en verhardt. Recreatieve sporters die doping gebruiken lopen hoge gezondheidsrisico's.

- *Criminele inmenging in amateursportverenigingen (Mulier Instituut & Bureau Bruinsma 2020)*
  172 van 1370 verenigingen die deelnamen aan dit onderzoek melden dat er sprake was van één of meer van de serieus te nemen signalen van criminele inmenging. Dit komt neer op 1 op de 8 (12,6%) van de amateursportverenigingen die de vragenlijst invulden en 2,25 procent van het totaal aantal verenigingen dat hiertoe was uitgenodigd.

- *Diversiteit in kaderfuncties (Mulier Instituut 2019)*
  Van de bestuurders van verenigingen ziet 41% meerwaarde in streven naar diversiteit binnen de leden en het kader, ziet 74% streven naar diversiteit in het kader als een luxeprobleem, de vertegenwoordiging van vrouwen en mensen met een migratie-achtergrond is gering.

---

[1] Aanvulling 19 mei 2021: Hier is bedoeld "Twee derde van de respondenten uit de onderzochte selecte groep oud-sporters geeft aan te maken te hebben gehad met een of meer vormen van grensoverschrijdend gedrag in hun sportcarrière."

- *Topsporters over de integriteit in de Nederlandse topsport (Mulier Instituut 2020)*
  Een deel van de Nederlandse topsporters ziet discriminatie (8%), matchfixing (6%), doping (14%) en seksuele intimidatie (10%) als serieus probleem voor de eigen sport, 28% heeft te maken gehad met een onveilig of oneerlijk topsportklimaat. Hoewel niet specifiek bevraagd, worden ook machtsmisbruik/mentale intimidatie relatief vaak expliciet benoemd als probleem.

- *Matchfixing in Nederland (Spapens, Olfers en EY 2013)*
  Uit de uitgevoerde enquête onder sporters blijkt dat 27% van hen denkt dat matchfixing zich in de eigen omgeving heeft voorgedaan. 8% kent mensen in zijn omgeving die benaderd zijn en 4% is zelf benaderd. Het gaat daarbij in meerderheid om gevallen van niet-gokgerelateerde matchfixing.

Meldingen en zaken bij CVSN en ISR
Het Centrum Veilige Sport Nederland en het Instituut Sportrechtspraak geven jaarlijks via jaarverslagen inzicht in het aantal meldingen en zaken dat zij behandeld hebben. Deze cijfers (zie kader) bieden inzicht in het aantal zaken dat mensen bespreekbaar durven maken bij CVSN, en het aantal zaken dat uiteindelijk tot een traject via tuchtrechtspraak leidt. Voor meer details kunnen deze jaarverslagen geraadpleegd worden.

CVSN	2019	2020
grensoverschrijdend gedrag	482	631
matchfixing	4	1
doping	7	8
integriteit, divers	202	181

ISR: besluiten aanklager	2019	2020
seksuele intimidatie	50	54
matchfixing	1	2
doping	7	4
tucht algemeen	nvt	41

ISR: tuchtzaken	2019	2020
seksuele intimidatie	8	11
matchfixing	0	0
doping	12	6
tucht algemeen	2	7

Actualiteit
Op dit moment zijn er een aantal actuele ontwikkelingen. Om te beginnen de mondiale signalering van misstanden in het turnen, waarbij de impact blijkt van intimidatie en machtsmisbruik op topsporters en breedtesporters, ook zonder dat er sprake is van seksueel misbruik. Ook in andere sporten zal dit thema naar verwachting meer aandacht gaan krijgen.

Op gebied van antidopingbeleid is per 1 januari 2021 een nieuwe, wereldwijd geldende WADA code vastgesteld. Mede door de schandalen in Rusland trekt WADA de teugels aan, ook richting de eigen antidopingorganisaties en de sportfederaties. In Nederland roept dit de vraag op of de Dopingautoriteit al voldoende onafhankelijk is van de sportsector. De aankomende evaluatie van de Nederlandse dopingwet zal ook tot discussie over ons dopingbeleid gaan leiden.

Matchfixing bestrijden lijkt de komende jaren extra uitdagend te worden. Met de opening van de kansspelmarkt voor buitenlandse aanbieders zal er meer op sportwedstrijden gegokt worden. We zien nu dat Nederlandse sporters worden benaderd voor matchfixing. Ondertussen lijkt wetgeving het onmogelijk te maken voor de sport om signalen van mogelijke matchfixing te

ontvangen. Matchfixing is bovendien haalcriminaliteit: er komen weinig meldingen over, dus voor het vinden van overtredingen moet je investeren in opsporing. In de praktijk merken wij dat de beschikbare capaciteit bij de politie op dit onderwerp beperkt is en dat OM veel nodig heeft om strafrechtelijk onderzoek te kunnen starten. In de omringende landen wordt hier meer op ingezet en worden ook meer zaken gevonden. Bij de onderzoekscommissie matchfixing bij ISR zijn de mogelijkheden voor onderzoek beperkt, gezien de geringe bevoegdheden die zij hebben.

Integriteit is nooit af, nieuwe integriteitsvraagstukken blijven altijd ontstaan. Naast intimidatie en machtsmisbruik komen ook racisme en criminele inmenging nadrukkelijker op de agenda. Zeker bij dat laatste onderwerp dreigen nieuwe, losse initiatieven te worden genomen, in plaats van gebruik te maken van bestaande voorzieningen en maatregelen. Coördinatie ontbreekt nog.

Tot slot is integriteit meer en meer een *hot topic*, ook in andere Nederlandse sectoren zoals de overheid, wetenschap, cultuursector en bedrijfsleven. Mogelijke misstanden krijgen veel aandacht, in de media en van de politiek. De Tweede Kamer stelt met regelmaat vragen over de manier waarop de Nederlandse sport omgaat met integriteitsonderwerpen.

3. Issues in huidige integriteitsaanpak

Deze visie gaat uit van integriteit als een onmisbaar fundament. Vanuit de overtuiging dat we winnen met sport, en de missie om optimale sportomstandigheden te creëren voor iedereen, hebben we als sector de verantwoordelijkheid om te staan voor een veilige, eerlijke en schone sport, met een aanpak die integriteit bevordert én handhaaft. Uit de diverse onderzoeken en rapporten, het toenemend aantal meldingen en de actualiteit komt echter het beeld naar voren dat de sport nog niet veilig, eerlijk en schoon genoeg is.

Hoe komt dat? Het vergt veel om als sportbond of vereniging goed om te kunnen gaan met integriteit. De administratieve en financiële belasting is groot en neemt alleen maar toe, terwijl bonden beschikken over beperkte mogelijkheden en middelen. De positieve kant van preventie, bewustwording en cultuur vergt echter een lange adem en continue inspanning. En bij mogelijke schendingen zijn de kwesties ingewikkeld, er zijn allerlei andere partijen bij betrokken, en het is vaak onduidelijk welke rol een bond heeft. Bonden moeten hierbij oog houden voor de rechten en belangen van alle betrokkenen. En kunnen lang niet altijd ingrijpen, terwijl ze wel verantwoordelijk gehouden worden.

Bij ernstige schendingen zijn de opsporingsinstanties van de overheid bovendien aan zet. Bij mogelijke strafbare feiten in de volle breedte (politie, OM), en bij meer specifieke issues zoals matchfixing, fraude en gokken (FIOD, Kansspelautoriteit), dopinghandel (Douane), seksueel misbruik (zedenpolitie), en onveiligheid rondom evenementen of bij criminele inmenging (RIEC's en veiligheidsregio's).

Analyse huidige integriteitsaanpak op hoofdlijnen

Ook als we vanuit onze eigen verantwoordelijkheid kijken naar wat de sport zelf doet, zien we een aantal knelpunten in de huidige integriteitsaanpak. Dit zijn niet zozeer fouten of vergissingen, maar veeleer een historisch gevolg van de manier waarop het onderwerp zich heeft ontwikkeld. Nu hebben we de kans om te leren en ons verder te ontwikkelen. De volgende knelpunten kunnen worden onderscheiden:

- **Thematisch:** De Nederlandse integriteitsaanpak is thematisch onderscheiden naar verschillende soorten schendingen (bijv. doping, matchfixing, seksuele intimidatie) en verschillende positieve kanten van integriteit (bijv. veilig sportklimaat, pedagogiek, inclusie), met voor elk thema een eigen structuur voor beleid, overleg, regulering en handhaving. Dit is mettertijd zo ontstaan, soms ook als gevolg van aandacht voor nationale en internationale misstanden. Deze thematische aanpak zorgt voor versnippering en verkokering, terwijl er (deels) dezelfde acties, maatregelen en infrastructuur gebruikt kunnen worden (bijv. voorlichting, bewustwording, vertrouwenspersonen, preventief beleid, etc.). Nu worden de beschikbare tijd en middelen niet altijd efficiënt gebruikt, en worden bonden en verenigingen tegelijkertijd 'bestookt' met de verschillende thema's.

- **Tijdelijk, projectmatig en met onvoldoende bereik:** Er is geen structurele borging en financiering voor integriteit in de Nederlandse sport. Initiatieven worden mogelijk gemaakt vanuit projecten en tijdelijke subsidies, dikwijls ad hoc gemotiveerd vanuit specifieke incidenten, media-aandacht en Kamervragen. Het gevolg hiervan is dat inspanningen elkaar overlappen, geen duurzaam effect hebben, resultaten niet geborgd worden en opgebouwde deskundigheid verloren kan gaan. Clubs en bonden krijgen te

maken met kortstondige initiatieven en kunnen onvoldoende bouwen aan cultuurverandering en structurele oplossingen op de lange termijn. Bovendien wordt maar een beperkt deel van alle sportverenigingen bereikt met de inspanningen die worden uitgezet.

- **Afhankelijk van beperkte deskundigheid:** Op dit moment is de sport afhankelijk van mensen die vaak weinig of geen educatie hebben gekregen voor hun rol. Voor het waarborgen van integriteit is dit een risico. Professionals en goed opgeleide vrijwilligers zijn beter in staat om bij te dragen aan een veilige en plezierige sportomgeving. Dit geldt voor sportkader in het algemeen (bestuurders, trainers, scheidsrechters) én voor specifieke integriteitsfuncties zoals voorlichters, onderzoekers, beleidsmedewerkers en vertrouwenscontactpersonen.

Verdiepende analyse per onderwerp
In een evenwichtige, effectieve integriteitsaanpak vragen de volgende onderwerpen altijd aandacht: educatie en voorlichting, preventie, regelgeving, handhaving, en steun en bescherming. Het is de kunst om al deze onderwerpen op elkaar te laten aansluiten en elkaar te laten versterken. Tegelijkertijd komen op elk van deze onderwerpen specifieke knelpunten naar voren.

- Integriteit begint bij integriteitsbesef, bij **educatie en voorlichting**. Iedereen in de sport moet kennis, kunde en aandacht hebben voor de gedeelde normen en waarden van de sector. Nu worden veel doelgroepen nog niet of onvoldoende bereikt. In de opleidingen van trainers, maar ook bestuur, staf en arbitrage is nog onvoldoende structurele aandacht voor pedagogiek en integriteit. De voorlichting aan topsporters en hun begeleiders focust vooral op doping. In de hele sector mag meer aandacht komen voor bewustwording, bespreekbaarheid en meldingsbereidheid.

- Sportorganisaties kunnen veel doen aan **preventie**. En bij topsportorganisaties kan er meer oog komen voor de specifieke topsportrisico's. Het huidige instrumentarium is echter versnipperd, en wordt nog onvoldoende gebruikt. Ruim 80% van de verenigingen zet bijvoorbeeld nog niet de gratis beschikbare VOG's en adviseurs veilig sportklimaat in. Voor 24.000 verenigingen zijn slechts 4.000 vertrouwenscontactpersonen actief. De kernvraag is: hoe zorgen we ervoor dat de beschikbare instrumenten daadwerkelijk worden ingezet, en de cultuur binnen een vereniging verandert?

- De **regelgeving** in de sport is nu georganiseerd via de statuten en reglementen van verenigingen en bonden. Het bereik van de regels is beperkt. Zo zijn trainers en therapeuten niet altijd lid van de bond, en daarmee niet altijd gebonden aan de geldende tuchtregels. Verder is het proces van regels vaststellen ad hoc, er is geen regelmatig terugkerende herijking of evaluatie. Dit tast de medezeggenschap van sporters, ouders en sportbonden aan. Tot slot is er nu geen bereik van regelgeving buiten de georganiseerde sport. Bonden en verenigingen hebben een zwaardere administratieve belasting dan sportbedrijven. Het *level playing field* ontbreekt, terwijl incidenten in de ongereguleerde sport het vertrouwen in de hele sport kunnen beschadigen.

- Het proces van **handhaving** is lang en ingewikkeld. De huidige inrichting van het proces maakt dat melders en slachtoffers hun verhaal vaak meerdere keren moeten doen bij

verschillende partijen. Ook beschuldigden komen vaak terecht in langdurige trajecten, waarin ze zichzelf niet altijd goed kunnen verdedigen.

De rolverdeling tussen de diverse actoren (bonden, CVSN, aanklagers ISR, tuchtrechtspraak ISR, vertrouwenspersonen, vertrouwenscontactpersonen, Dopingautoriteit, Vechtsportautoriteit en NOC*NSF) leidt tot problemen. Bonden hebben rollen in zowel het reguleren, als het handhaven, als het bijstaan van (verschillende) betrokkenen in hun achterban. Deze combinatie van rollen maakt het moeilijk om elke rol *an sich* voluit te kunnen vervullen. Bondsbestuurders moeten veel verschillende 'petten' tegelijkertijd dragen en de rechten en belangen van al hun leden én medewerkers tegelijkertijd beschermen, ook als die met elkaar in conflict zijn. Zeker als een bond normaal nauwelijks met zaken te maken krijgt, of juist als er een groot aantal zaken tegelijkertijd gaat spelen, is een bond kwetsbaar.

Ook CVSN en ISR kampen met rolonduidelijkheid. CVSN wordt in de perceptie gezien als formeel meldpunt, terwijl het enkel kan adviseren, en niet kan ingrijpen. De buitenwereld bevraagt met enige regelmaat de onafhankelijkheid van het CVSN binnen NOC*NSF. Het ISR kampt met issues op gebied van capaciteit, expertise en professionaliteit. Ook daar roept de combinatie van onderzoek en rechtspraak vragen op over onafhankelijkheid, en voelen betrokkenen zich mede door de objectieve rol van het ISR te 'zakelijk' bejegend, hetgeen de meldingsbereidheid verlaagt. Tot slot nemen de vertrouwenspersonen en vertrouwenscontactpersonen in het veld verschillende rollen aan, daarbij variërend van juridisch adviseur tot psychologische hulpverlener.

Doordat het aantal meldingen en zaken blijft toenemen, zijn er momenteel uitdagingen in goede opvolging, ondanks de gedane investeringen in het CVSN en het ISR. Neemt de meldingsbereidheid nog meer toe, dan is het de vraag of er bij bonden, CVSN en ISR voldoende capaciteit is om hier zorgvuldig én voortvarend genoeg mee om te gaan. De bedrijfsvoering van deze kleine organisaties is ook kwetsbaar, terwijl juist op gebied van ICT, privacy, databeheer en juridische ondersteuning de kwaliteit ervan optimaal zou moeten zijn.

- Tot slot verdienen slachtoffers, melders én beschuldigden een eerlijke behandeling, **steun en bescherming**. Voor slachtoffers en melders is er nu vaak onvoldoende psychologische en juridische steun beschikbaar. En ook beschuldigden hebben recht op een faire behandeling en toegang tot deskundige juridische ondersteuning. Dat moet recht doen aan het veiligheidsgevoel voor de hele sportsector.

4. Hoofdlijnen voor een beoogde versterkte integriteitsaanpak

Deze visie zet erop in dat we in Nederland op een professionele, integrale en bestendige manier de integriteit in de sport waarborgen. Vanuit de overtuiging dat iedereen wint met sport, de missie om voor iedereen optimale sportomstandigheden te creëren, en dus de verantwoordelijkheid om te staan voor een veilige, eerlijke en schone sport, met een aanpak die integriteit bevordert én bewaakt. We zien op basis van voorgaande stand van zaken en analyse drie hoofdlijnen voor een versterkte integriteitsaanpak:

- **Professioneel:** In de sport maken we een schaalsprong naar meer opgeleide en verantwoordelijke mensen: (betaalde) professionals en (deskundige) vrijwilligers, opgeleide en verantwoordelijke trainers, scheidsrechters, begeleiders en bestuurders, die de normen en waarden van de sport herkennen, uitdragen en bewaken.

- **Structurele borging en financiering:** In de sport is een toekomstbestendige infrastructuur voor integriteit, zowel financieel als organisatorisch, op basis van structurele investeringen, continue aandacht, en een goede rolverdeling tussen verschillende partijen.

- **Integraal:** In de sport is een samenhangende aanpak vóór integriteit en tegen diverse schendingen. Gebundeld waar het kan, thematisch en verdiepend waar het nodig is. Lokaal en binnen de vereniging of bond waar het kan, via collectieve voorzieningen waar het gewenst of nodig is.

Het richtpunt is Parijs 2024. Bij de start van de volgende Olympische Zomerspelen in Parijs zouden we willen kunnen verklaren dat in Nederland op een professionele, integrale en bestendige manier de integriteit in de sport wordt gewaarborgd.

Dat kan alleen maar als we samenwerken. Daarom gaan we op basis van deze visie in gesprek binnen en buiten NOC*NSF, met sportbonden, onze publieke en maatschappelijke partners en stakeholders. Want deze visie nadrukkelijk bedoeld als een startpunt voor een continue dialoog en regelmatige herijking op basis van de *lessons learned* die gaandeweg opgedaan worden. Zo kunnen we samen winnen met integriteit, winnen met sport.

5. Concrete stappen én vraagtekens richting 2024

We kunnen in Nederland concrete stappen zetten om op een meer professionele, integrale en bestendige manier integriteit in de sport te waarborgen. In alle gevallen geldt dat we voor sportbonden zo veel mogelijk ruimte willen creëren om (per onderwerp) te bepalen waar behoefte is aan collectieve voorzieningen, en welke zaken juist het beste in eigen hand kunnen worden houden.

Deze visie kunnen we niet als sport waarmaken zonder een actieve overheid. Of sporten nu bij een vereniging gebeurt, in een sportbedrijf of in een publieke instelling, we kunnen alleen winnen met sport als integriteit overal het fundament is. Daarom willen we zo veel mogelijk partijen hierbij betrekken. Samen met publieke en maatschappelijke partners, overheid, sportbonden en al die clubs en sportorganisaties in Nederland kunnen we concrete stappen zetten.
We zien bovendien nog een aantal flinke vraagtekens waar we voor staan. Waar we het binnen én buiten NOC*NSF over moeten hebben.

In deze paragraaf schetsen we mogelijke concrete stappen en wensen. De actieve beschrijving van deze stappen, wensen en wat achter de vraagtekens staat is wat ons betreft bedoeld om het gesprek te kunnen voeren met overheid, politiek, sportbonden en andere stakeholders over wat wenselijk en haalbaar is, en welke inspanningen overheid en sport hierin kunnen en willen doen.

Zoals eerder opgemerkt, bij steun voor de hoofdlijnen genoemd in deze notitie zal NOC*NSF laten doorrekenen wat de kosten zijn om de verschillende concrete stappen te realiseren, starten met de belangenbehartiging om financiële middelen te vergaren, en het gesprek over de uitwerking van deze visie verder faciliteren.

	Educatie en voorlichting
→	Voor alle sportkader en begeleiders (trainers, bestuurders, arbitrage, etc.) is educatie op pedagogiek en integriteit beschikbaar (op hogere niveaus als standaard onderdeel in de basisopleidingen).
→	Een continue nationale communicatiecampagne voor bewustwording over integriteit.
→	Eén doorlopende leerlijn integriteit, verplicht voor alle topsporters en begeleiders, met aandacht voor doping, matchfixing, grensoverschrijdend gedrag, en andere topsport specifieke integriteitsissues.
→	Professionele voorlichting beschikbaar voor bonden en verenigingen, over integriteit in het algemeen en over verdiepende thema's, voor diverse doelgroepen, uitgevoerd door gratis poule van voorlichters van sportbonden, Dopingautoriteit e.a.
?	Alle trainers (vanaf niveau 3) in Nederland zijn betaald en hebben een opleiding gevolgd, deze trainers mogen enkel werken op basis van een opleidingslicentie.

Preventie

→	Elke bond en vereniging kan gratis beschikken over minimaal preventief beleid (regelmatig voorlichting, gratis VOG's en adviseurs veilig sportklimaat, vertrouwenspersoon).
→	Gemeenten handhaven dat sportorganisaties beschikken over minimaal preventief beleid, het is een bindende voorwaarde voor financiering door gemeenten.
→	Elke topsportorganisatie beschikt over een aanvullend preventief beleid toegespitst op de risico's en omstandigheden in de eigen topsportomgeving.
?	Er komt een organisatie voor kennis en ondersteuning op gebied van preventie. Deze organisatie helpt bonden om preventie zelf goed te kunnen verzorgen, passend bij de eigen sport (bijv. d.m.v. opleidingen, research, tools), maar deze organisatie kan desgewenst ook preventieve taken en diensten uitvoeren voor sportbonden.

	Regelgeving
→	NOC*NSF verkent samen met sportbonden de wenselijkheid van een uitbreiding van de huidige blauwdruk seksuele intimidatie (SI) naar breder grensoverschrijdend gedrag. In deze verkenning is ook aandacht voor alternatieve routes dan het tuchtrecht, vanuit het uitgangspunt om de beste route voor alle betrokkenen (slachtoffer, beschuldigde en vereniging) te vinden.
→	Bonden herijken (gefaciliteerd door NOC*NSF) jaarlijks samen de blauwdrukken voor de diverse tuchtreglementen matchfixing en SI, en adviseren over doping. Hierbij wordt ook een vertegenwoordiging van sporters, ouders en kader betrokken. ISR neemt deze blauwdrukken automatisch over bij de uitwerking van de reglementen.
→	We stimuleren sportbonden aan te sluiten bij ISR voor tuchtrechtspraak (doping, matchfixing, SI). We werken allemaal met direct lidmaatschap en binden zo veel mogelijk begeleiders aan deze tuchtregels.
?	Er komt een wetenschappelijk onderbouwde verkenning naar de mogelijkheden om voor de hele sportsector (georganiseerd en ongeorganiseerd) dezelfde regels te laten gelden op matchfixing, doping en ernstige vormen van grensoverschrijdend gedrag. Hierbij komt in ieder geval aan de orde welke juridische grondslagen beschikbaar zijn of ontwikkeld kunnen worden, hoe deze regelgeving samenhangt met mondiale regelgeving, hoe de medezeggenschap van sportbonden, sporters en ouders geborgd kan worden, en welke consequenties (verschillende vormen van) sportbrede regelgeving zouden hebben voor de governance en inrichting van andere onderdelen van handhaving en rechtspraak in de sport.

	Handhaving
→	Centrum Veilige Sport Nederland wordt een onafhankelijke organisatie buiten NOC*NSF.
→	Er wordt onderzocht hoe (onafhankelijk van CVSN) een poule van vertrouwenspersonen ingericht kan worden, die melders bijstaan met persoonlijk en vertrouwelijk advies en begeleiding.

→	J&V richt taskforces in van relevante opsporingsinstanties voor het doorverwijzen van strafbare zaken (bijv. financiële integriteit, matchfixing, criminele inmenging, fraude, seksueel geweld).
→	ISR professionaliseert, krijgt structureel extra jaarlijks budget (conform scenario 'hoog' uit eerder Berenschot rapport).
→	Voor bonden en verenigingen dient ondersteuning te komen bij casussen voor snel beschikbaar, deskundig advies en procesbegeleiding. De positionering van waaruit deze ondersteuning geboden kan worden is nog een vraag die beantwoord moet worden.
→	In het huidige proces van melden en handhaven zitten veel verschillende stappen. Nu vervullen CVSN, ISR, sportbonden en Dopingautoriteit daar diverse functies en rollen in. Deze partijen gaan (met begeleiding van externe expertise) verkennen hoe dit proces beter kan verlopen en deze keten optimaal kan worden ingericht. Belangrijke elementen zijn: borgen van onafhankelijkheid en scheiding der machten, creëren van professionele organisaties en processen met voldoende kwaliteit en capaciteit voor bedrijfsvoering (ict/databeheer, casemanagement, privacy, juridisch), en betrouwbaarheid richting stakeholders, sporters en samenleving. In deze verkenning wil NOC*NSF in ieder geval onderstaande optie nader verkennen, incl. de mogelijkheden om de hele sportsector hierbij aan te laten sluiten. "Centrum Veilige Sport Nederland en de onderzoeks/aanklagersfunctie van ISR gaan over naar een nieuw onafhankelijk 'instituut sport en integriteit' voor de georganiseerde sport, volledig gefinancierd door de overheid via een instellingssubsidie. Bonden kunnen vrijwillig bij dit instituut aansluiten. Rollen van het instituut zijn: zakelijk advies aan potentiële melders, formeel meldpunt, triage en ev. doorverwijzing naar andere instanties, ordemaatregelen (bijv. voorlopige schorsing), feitenonderzoek en aanklagen. Dit instituut doet niet aan belangenbehartigend advies, niet aan het vaststellen van tuchtregels, en niet aan tuchtrechtspraak."

	Steun en bescherming
→	Diverse hulp- en ondersteuningsvoorzieningen krijgen (meer) structureel budget vanuit de rijksoverheid voor tegemoetkoming en ondersteuning bij casussen in de sport (bijv. Slachtofferhulp, Perspectief Herstelbemiddeling, Schadefonds Geweldsmisdrijven, etc.)
→	NOC*NSF en de Rijksoverheid ontwikkelen een gezamenlijk overzicht van alle bestaande en gewenste regelingen voor slachtoffers, melders en klokkenluiders in de sport voor (de bekostiging van) juridische bijstand, psychologische steun en inkomensderving.
→	Er komt een poule van deskundige juristen beschikbaar, opgeleid in sporttuchtrecht (ev. opleiding ontwikkelen).